

RENSA – MEN INTE BLINT

Tycho Franzén (t.h) tror på dikesrensning. Men inte blint, om han inte får ut en och en halv kubikmeter extra tillväxt per år och hektar kan det kvitta. Bäst resultat har han fått i ungskog som stått och stampat.

ETT DIKESSYSTEM BERÖR ju sällan bara en mark, utan i hög grad alla grannfastigheter som ligger nedströms. Tycho Franzén skulle gärna se en bättre samordning när det gäller dikesrensning. Det är något han är van vid som lantbrukare, till exempel vid täckdikning.

– Lantmäteriet borde ta tag i det här, någon slags för rättning kunde ju göras även i skogen, säger han.

SKOGEN besöker Tychos fastighet i Svensboryd i östra Småland tillsammans med inspektör Tommy Johansson och projektledaren för Kraftsamling Skog Kristin Gustafsson, båda från Södra.

Tommy Johansson håller med Tycho om behovet av samordning. När Tommy får ett uppdrag om dikesrensning kontaktar han berörda grannar för att se om de vill vara med. Det är många viljor som ska samsas, och inte säkert att alla ställer upp.

Skogarna kring Svensboryd är flacka och rika på fuktiga marker. Det finns gott om gamla diken som tjänat ut. Tynande björkar och granar står och stampar och skvallrar om att något inte är bra. Samtidigt växer skogen på lite högre höjd så det knakar.

Tommy Johansson kryper ner och doppar handen i jorden till långt över handleden.

– Här är det rejält blött, och dessutom är det fullt av vitmossa. Det är hög tid att rensa det gamla diket.

Det grävdes redan i början av 1900-talet, och trots tidigare rensningar har det nu definitivt förlorat sin funktion. Tycho Franzén påbörjade en dikesrensning redan året innan, men kunde inte fullfölja den eftersom det var för vattensjukt. Under sommaren gör han ett nytt försök när marken torkat något.

– Vi har duktiga entreprenörer som hjälper oss här, säger han.

Dikesrensning är något mer än att bara gräva en fåra. En duktig entreprenör känner var den gamla dikesbotten finns. Dessutom ser föraren till att dikesslänterna inte påverkas för mycket.

REGELVERKET KRING dikesrensning är annars strikt. Rensning är tillåten så länge det handlar om att få bort vegetation och det slam som sedimenterat sedan den ursprungliga dikningen. Vid större rensningsprojekt är det vanligt med samråd med Skogsstyrelsen.

– Jag brukar kontakta Skogsstyrelsen för alla rensningar som är över 300 meter, säger Tommy Johansson.

Det är inte bara djupet det handlar om. Alla gamla diken är inte tillåtna att rensa. Om marken har fått ett nytt naturtillstånd måste länsstyrelsen ge tillstånd, och då klassas det som nydikning. Gränserna kan vara svåra att dra. Därför samråder Tommy hellre en gång för mycket

än en gång för lite. Ibland kan det behövas extra åtgärder, som att skapa en slamficka innan diket rinner ut i ett vattendrag.

Han lyfter också fram betydelsen av vem som sitter bakom spakarna. De som dikesrensar för Södra har erbjudits en utbildning för "blått körkort". För det krävs utbildning i teknik och miljö så att entreprenörerna kan möta kraven för ett certifierat skogsbruk.

Dikesrensning är en stor fråga för Södra. Mellan 30 och 40 procent av medlemmarna beräknas ha behov av dikesrensning. I ett examensarbete inventerades 38 fastigheter i Götaland, och det visade sig att bara en tredjedel av de befintliga dikena fungerade, medan nästan hälften var i behov av rensning.

– Vi håller nu på med en målklassning av alla vattendrag på Södra, berättar Tommy Johansson. När vi tittar på gamla diken, bedömer vi också deras miljövärden. Samtidigt tar vi nu fram en standard som ska vägleda oss i planeringen och genomförandet. För dikesrensning behövs, men den måste utföras på rätt plats och på rätt sätt.

Text och foto: **Mats Hannerz**

DIKESRENING

- **Görs för att återställa skogens tillväxt** som den var efter nydikning.
- **Kan göras vid föryngringsavverkning.** Då vill man öka plantöverlevnaden och ungskogens tillväxt. Annars kan det vara lämpligt vid första gallringen.
- **Kan ge goda effekter på skogens tillväxt** om de gamla dikena har blivit igensatta. Kunskaperna är dock bristfälliga. Försöksresultat finns bara från dikesrensning i Finland, och då i tallskog.
- **Ger små effekter om beståndets volym överstiger 150-200 m³sk per hektar.** Effekterna är troligen störst i samband med föryngring och efter första gallring.
- **Är tillåten så länge det gamla diket ursprungliga djup och läge är oförändrat.** Annars klassas det som nydikning (markavvattning), vilket kräver tillstånd av länsstyrelsen. Större dikesrensningsprojekt ska anmälas till Skogsstyrelsen för samråd.
- **Kräver tillstånd från länsstyrelsen om marken fått ett "nytt naturtillstånd"** sedan den senaste rensningen, och om naturtillståndet skulle förändras av en ny dikesrensning. Naturvårdsverket anger som riktlinje att ett nytt naturtillstånd inträtt när ett handgrävt dike maskinrensas, eller när ett maskingrävt dike i skogsmark inte underhållits under ca 20 år i södra Sverige respektive 30 år i norra. Gränsdragningen kan dock vara svår.
- **Kostar i genomsnitt kring 15-20 kronor per löp-meter,** men kostnaderna kan variera stort beroende på förutsättningarna.
- **Utförs ofta av grävmaskiner med gripskopor eller särskilda profilskopor.** Visst dikesunderhåll kan också göras för hand, till exempel rensning av växter och grenar som stoppar upp vattnet.
- **Varar längre om diket är skuggat.** Lämna en skuggande bård av träd åtminstone på sydsidan.
- **Kan ge transport av slam och näringsämnen till vattendragen.** En slamficka där partiklar får sedimentera kan skona miljön.

MH

Helautomatisk kedjeslipmaskin för sågkedjor

Mycket stor slipavverkning, bra vid stensågade skördarkedjor.

Pris **14 950:-** exkl moms

Se vår video

www.markusson.se

Se vår video med senaste modellen på www.markusson.se

MARKUSSON

Markusson Tel 0175-713 26, 070-633 26 90

E-mail: info@markusson.se

Svensk odling
Svenska plantor

Ramlösa Plantskola

042-150900 www.ramlosaplant.se